

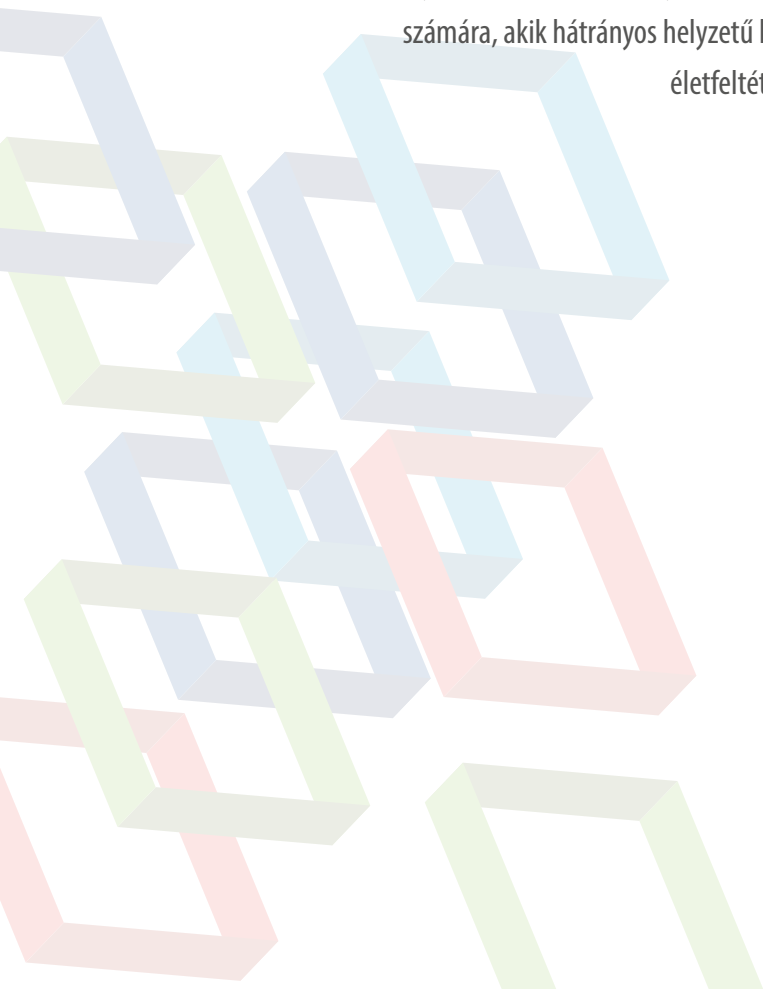
ROMACT KÉZIKÖNYV

Kézikönyv polgármesterek, helyi
önkormányzatok és mindazok számára,
akik hátrányos helyzetű közösségekben élő
romák életfeltételein kívánnak javítani

ROMACT KÉZIKÖNYV

Kézikönyv polgármesterek, helyi önkormányzatok és mindazok számára, akik hátrányos helyzetű közösségben élő romák életfeltételein kívánnak javítani

Ez a dokumentum az Európai Unió pénzügyi
hozzájárulásával készült.
A kiadvány tartalma nem feltétlenül egyezik
az Európai Unió hivatalos véleményével.

Kiadta a ROMACT Program
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe-romact.org

© ROMACT Program, 2016 Szeptember

TARTALOM

Hogyan használjuk ezt a kézikönyvet	7
Hogyan indítható a ROMACT folyamat	8
Kezdjük a megfelelő megközelítéssel	8
Vonjuk be a roma közösséget	9
Néhány fontos alapelv	10
Foglalkozunk a társadalomilag kirekesztett és hátrányos helyzetű romákkal	10
Alakítsuk ki a helyi igényekre adandó válasz stratégiáját	10
Foglalkozunk a szolgáltatások használatának útjában álló tényezőkkel	11
Készüljünk föl az EU-finanszírozás leállítását követő helyzetre	11
A hátrányos helyzetű romák helyzetének javítására szolgáló négy lépés	12
1. LÉPÉS: Az elköteleződési folyamat	14
1. FELADAT Annak megértése, hogy a marginalizációval meg kell küzdeni	14
2. FELADAT Koordinátor kijelölése	15
3. FELADAT Szerződésalkötés a facilitátorral	17
4. FELADAT Az érdekeltek körének feltérképezése	19
5. FELADAT Önkormányzati munkacsoport felállítása a romák társadalmi befogadásának érdekében	19
6. FELADAT A közösségi akciócsoport (KACS) felállításának támogatása	21

<i>A ROMACT folyamat ismertetése a nyilvánossággal</i>	24
2. LÉPÉS: A szükségletek és tervek egyeztetése	26
7. FELADAT A beavatkozás helyszínének megválasztásával kapcsolatos döntés	26
8. FELADAT Az önkormányzat kapacitásainak felmérése	27
9. FELADAT A közösségi szükségletek értékelése	27
10. FELADAT A közösségi prioritáslista összeállítása	28
3. LÉPÉS: A közösségi prioritási lista konkrét intézkedésekbe és projektekbe történő átültetése	30
11. FELADAT Közös akcióterv kialakítása és elfogadása a romák társadalmi befogadása érdekében	30
12. FELADAT Rövid és középtávú akciók végrehajtása	31
13. FELADAT Roma ügyek integrálása a helyi fejlesztési tervbe / stratégiába	31
14. FELADAT Konkrét tevékenységek előkészítése	32
<i>Kapacitás-fejlesztés a helyi önkormányzatban és a roma közösségben a ROMACT folyamat során</i>	33
4. LÉPÉS: A folyamat finanszírozása, végrehajtása és monitoringja	35
15. FELADAT A tevékenységek finanszírozása	35
16. FELADAT A tevékenységek végrehajtása	36
17. FELADAT A tervezett tevékenységek értékelése és monitorozása a KACS-al együtt	36
MELLÉKLETEK	37

A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMMAL, AZAZ PEREMHELYZETŰ (MARGINALIZÁLT) TELEPÜLÉSRÉSSZEL RENDELKEZIK –

Mi a teendő?

A "szegregátum" azt a területet jelenti, ahol a társadalom életében csak korlátozottan résztvevő emberek csoportja él. Ők azok, akik általában hosszú ideje munkanélküliek, vagy olyan emberek, akik munkát nem is kaphatnak, mert alacsony, vagy az átlagnál alacsonyabb iskolázottsággal, illetve képesítéssel rendelkeznek. Jövedelmük jellemzően szociális ellátásból vagy informális munka révén keletkezik, és gyakran el vannak adósodva. Ezt a problémát tovább súlyosbítja, hogy nehezebb a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférésük és –konfliktus alakulhat ki köztük és a településen belüli egyéb társadalmi csoportok között.

A társadalom peremére szorulásnak sok esetben tulajdonítanak etnikai dimenziót, mivel a szegregátumok lakói gyakran roma emberek. A problémák okát olykor magyarázzák az etnikai különbségekkel érvelve: „a romáknak eltérő a kultúrájuk, 'mások', nem képesek alkalmazkodni a többségi társadalom elvárásaihoz vagy megsértik a társadalmi együttélés szabályait

Ugyanakkor, ha a társadalom peremére szorulást etnikai kérdésként fogjuk fel, de facto elvesztődik a képesség a peremre szorulást okozó

problémák megoldásához, mivel a marginalizálódás elsősorban társadalmi probléma, amelyet addig nem lehet megoldani, amíg annak okait fel nem tártuk és azok megoldásának irányát nem a probléma a megszüntetésére alapozzuk.

Ez a kézikönyv ahhoz járul hozzá, hogy a településen élő valamennyi állampolgár, beleértve a romákat is, élethelyzete javuljon. Segítséget nyújt abban, hogy objektíven értékeljük azokat a szükségleteket és igényeket, amelyeket az önkormányzat saját hatáskörében képes kielégíteni; javaslatokat tesz arra, hogy miért és miként kell bevonni az érintetteket a problémák megoldását célzó tevékenységek, programok megtervezésébe és végrehajtásába illetve, megmutatja, hogyan lehet ezeket a terveket konkrét intézkedésekbe integrálni, és - amikor szükséges – hogyan lehet hozzájutni és felhasználni az EU-s és egyéb finanszírozási forrásokat. A kézikönyv abban is segít, hogy mindenkinek a saját szintjén lehetősége legyen a nemzetközi egyezmények és a nemzeti jogszabályok által rárótt kötelezettségeket teljesíteni.

A kézikönyv a ROMACT Program módszertanát írja le. Jóllehet fókuszában a hátrányos helyzetű romák társadalmi befogadása áll, releváns egyéb sérülékeny társadalmi csoportok esetében is.

A ROMACT folyamat alkalmazása szisztematikus munkát és komoly erőfeszítéseket igényel, de belátható időn belül pozitív változásokat eredményez nemcsak a helyben élő romák, hanem a település egészén belül élő közösség számára.

HOGYAN HASZNÁLJUK EZT A KÉZIKÖNYVET

Kezdjük a teljes kézikönyv átolvasásával. Így kaphatunk áttekintést a ROMACT módszertanról, illetve a hozzárendelt eszközökről.

Mielőtt a kézikönyv használatát megkezdéné, kérjük, vegye figyelembe a következőket:

1. A kézikönyv valamennyi része fontos tudnivalókat tartalmaz, ezért a folyamat és a módszertan megértéséhez annak minden egyes elemére szüksége lesz. Vannak részek, amik kevésbé fontosnak tűnnek, de ezek kihagyása a végeredmény minőségét veszélyezteti.
2. A ROMACT folyamat végrehajtása lépésről lépésre történjen. A lépések sorrendjének megváltoztatása az eredménytelenség kockázatával jár.
3. Minden önkormányzat különböző, ezért fontos a kézikönyvben leírtak adaptálása az önkormányzat tényleges helyzetéhez.

Ezen kívül javasoljuk, hogy a „Kézikönyv a romák életfeltételeinek javítására helyi szinten»² című anyagot is olvassák el. Ez a kézikönyv további eszközöket ad és projekt szinten a jó gyakorlatok átültetését teszi lehetővé a helyi önkormányzatoknál.

1. Szerkesztette a Világbank és az Európai Bizottság, 2015 <http://bit.ly/2dPDjiZ>

HOGYAN INDÍTHATÓ A ROMACT FOLYAMAT

Fontos, hogy a ROMACT folyamatot a megfelelő megközelítéssel indítsuk el és néhány nagyon fontos alapelvet vegyünk figyelembe. Ezeket az alapelveket szükséges szem előtt tartani a munka teljes folyamata során.

KEZDJÜNK A MEGFELELŐ MEGKÖZELÍTÉSSSEL²

A társadalom peremén élő emberek életfeltételeinek javítása főként olyan intézkedéseket jelent, amelynek révén hozzáférnek az oktatáshoz, a foglalkoztatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális szolgáltatásokhoz. Már kezdetben fontos felismerni, hogy ezekkel a szempontokkal integrált módszerrel kell foglalkozni. A marginalizálódásnak soha nincs csupán egyetlen oka. Az okok összetettek és szerteágazóak, és számbavételük gyakran egy hosszú ok-okozati listát eredményez.

Mindezekon túlmenően ezek az okok egymással összefüggnek. Ha csak egy okkal, vagy csak néhány kiválasztott okkal foglalkozunk, az nem képes elvezetni a változáshoz; a helyzetet átfogó módon szükséges megoldani, és valamennyi okot egyidejűleg kell kezelni. Az okok közül egyet sem szabad soha alábecsülni.

Minden terület hat a másikra, így ha egy területtel nem foglalkozunk, az a más területeken zajló folyamatokra is negatív hatással jár. Például jó oktatás nélkül nagyon nehéz megfelelő, jó minőségű munkát találni. Vagy: a szegényes lakhatási feltételek rossz egészségi állapothoz vezetnek és az iskolában nyújtott teljesítményt is befolyásolják.

Másrészről, az oktatásra, a foglalkoztatásra, az egészségügyre és a lakhatásra azonos okok lehetnek negatív vagy éppen pozitív hatással. Például az utak felújítása vagy az igényekhez alkalmazkodó tömegközlekedés biztosítása egyidejűleg javíthatja az oktatáshoz való hozzáférést, az egészségügyi ellátást és a foglalkoztatási lehetőségeket is.

2. Ld., még a „Kézikönyv a romák életfeltételeinek javítására helyi szinten», Világbank és Európai Bizottság, 2015 <http://bit.ly/2dPDjiZ>

Az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy vagy a lakhatás terén tapasztalható rossz eredmények gyakran több okra vezethetők vissza, melyekkel egyszerre kell foglalkozni ahhoz, hogy pozitív hatást lehessen elérni. Például egy új egészségügyi ellátó központ felépítése önmagában nem valószínű, hogy javítja az emberek egészségügyi állapotát. Egészségügyi dolgozók, szociális munkások, az egészségügyi mediátorok csakúgy, mint a közlekedési szektor által nyújtott szolgáltatások is szükségesek ehhez.

A romákat érintő problémák gyakran az egész település területén élő lakosságot érintik, és ezért szélesebb összefüggésben kell tekinteni azokat. Ha a romák számára nyújtott közszolgáltatások rossz minőségűek, akkor valószínű, hogy a többi lakosnak nyújtott szolgáltatások sem sokkal jobbak. A helyi önkormányzatok felelőssége ennek a helyzetnek a javítása. A ROMACT módszertana lehetővé teszi a helyi önkormányzatok és más szervezetek számára, hogy a hatáskörükön belül fenntartható módon foglalkozzanak azokkal a problémákkal, melyekkel a társadalmilag kirekesztett és hátrányos csoportok, többek között a romák szembesülnek.

Integrált megközelítést szükséges alkalmazni annak érdekében, hogy a végrehajtott lépések hatékonyak, eredményesek és fenntarthatóak legyenek.

Az integrált módszertan többet jelent a lépések sorozatának összehangolásánál. A roma közösségek rengeteg kihívással szembesülnek, épp ezért előfordulhat, hogy egy akcióterv csak párhuzamos tevékenységek gyűjtőhelyévé válik, minden koordináció vagy szinergia nélkül. Ezért fontos, hogy legyen egy olyan stratégia, amely az összefüggésekre épít, és nem aprózza el az egyes szektorok mentén szétdarabolt tevékenységeket.

VONJUK BE A ROMA KÖZÖSSÉGEKET

A roma emberek jelentős része tudja, hogy mire van szükségük, s hogy miért arra van szükségük, tisztában vannak az akadályokkal és a nehézségekkel, s azzal is, hogy mit lehet tenni, mi az, ami számukra anyagilag megengedhető, és mi az, ami fenntartható.

Amennyiben a romák részt vehetnek folyamatokban, úgy sokkal inkább magukénak érzik azt, így megnövekszik az esély arra, hogy az eredmények hosszabb ideig megmaradnak.

Ugyanakkor a nem roma emberek részvétele is igen fontos támogatásuk megnyerése érdekében, a meglévő kölcsönös előítéletek oldása céljából, valamint azért, hogy a romák és nem-romák közötti és kölcsönös érdekeken nyugvó együttműködés és interakció elindulhasson és tovább fejlődhessen.

NÉHÁNY FONTOS ALAPELV

A társadalmi befogadás stratégiájának tervezésénél fontos:

- a romákkal együttműködni, mivel társadalmi szempontból kirekesztettek és hátrányos helyzetűek;
- a helyi, sajátos szükségletek kezelése speciális, testreszabott eszközökkel;
- foglalkozni azokkal az akadályokkal, amelyek a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést nehezítik;
- felkészülni az EU finanszírozás megszűnését követő időszakra.

FOGLALKOZZUNK A TÁRSADALOMILAG KIREKESZTETT, HÁTRÁNYOS HELYZETŰ ROMÁKKAL

Prioritást kell élveznie azon romák integrációjának, akik nagyon szegényes életfeltételek között élnek. A felzárkóztatási stratégia előnyeit a hasonló nehézségekkel küzdő nem-romáknak is érezniük kell. Ez segít szembeszállni azzal a többségi társadalom jelentős részében élő negatív felfogással, aminek értelmében a romák többet kapnak, mint amilyen részesedés közvagyonból megilletné őket.

ALAKÍTSUK KI A HELYI IGÉNYEKRE ADANDÓ VÁLASZ STRATÉGIÁJÁT

Az a stratégia, amelyik az egyik településen sikeres, nem szükségszerűen sikeres egy másik helyen is. Két különböző településen az azonos típusú szükségletek különböző okokon alapulhatnak, és így esetükben eltérő megoldások szükségesek.

Például az egyik önkormányzatnál az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférés hiánya állhat a rossz egészségi állapot hátterében, miközben egy másiknál a tiszta víz, vagy a szaniter rendszerek hiánya lehet a fő ok.

Ahhoz, hogy eredményesek legyünk, olyan stratégiát kell elfogadnunk, amelyek az adott helyi körülmények szükségleteinek, illetve feltételeinek a legjobban megfelelnek.

FOGLALKOZZUNK A SZOLGÁLTATÁSOK HASZNÁLATÁNAK ÚTJÁBAN ÁLLÓ TÉNYEZŐKKEL

Ne higgyünk a „ha megépítéd az emberek jönni fognak” kijelentésnek. Azok az emberek, akik különösen elszegényedett közösségekben élnek, nem feltétlenül fogják az új közszolgáltatásokat használni. Ha nincsenek tisztában egy új szolgáltatás meglétével vagy annak előnyeivel, és amennyiben nem tudják megengedni maguknak, hogy igénybe vegyék ezeket a szolgáltatásokat, akkor nem is fogják használni azokat. Még ha egy szolgáltatást ingyen is ajánlanak fel a számukra, a használat indirekt költsége – például közlekedési kiadás vagy a munkából való távolmaradás miatti jövedelem kiesés – túl magas lehet. A rossz bánásmódtól vagy megaláztatástól való félelem, mely esetleg a szolgáltatók részéről érheti az embereket, úgyszintén elveheti a kedvüket a szolgáltatás használatától. Éppen ezért bármilyen intézkedés tervezésekor fel kell tenni a következő kérdést: „Ha megépítjük, hogyan biztosíthatjuk, hogy az emberek jönni fognak?”. Kiegészítő intézkedésekre lehet szükség például a hozzáférés és a használat megkönnyítése érdekében.

KÉSZÜLJÜNK FEL AZ EU ÁLTAL BIZTOSÍTOTT PROJEKT FINANSZÍROZÁS MEGSZÚNÉSÉT KÖVETŐ HELYZETRE

A helyzet javítása nem állhat le az EU támogatások későbbi megszűnésével. Az átállást a helyi vagy a nemzeti szintű finanszírozási igényekre előre, fenntartható módon kell megtervezni. Szükség lehet folyamatos támogatásra a nemzeti kormányprogramokból és a helyi költségvetésekből egyaránt. Ehhez előrelátásra és felkészülésre van szükség.

A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ ROMÁK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRA SZOLGÁLÓ NÉGY LÉPÉS

A ROMACT folyamat négy LÉPÉSBŐL áll:

Minden **LÉPÉS** kulcsfontosságú tevékenységeket **FELADAT-okat** foglal magába.

Ezek a **LÉPÉSEK** és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek szorosan összefüggenek: a ROMACT folyamatot egy összefüggő egésznek, nem pedig egymástól független akciók végrehajtásának kell tekintenünk.

Ahhoz, hogy a ROMACT folyamat eredményeket hozzon, valamennyi LÉPÉST és **FELADAT**-ot el kell végezni.

A teljes ROMACT folyamat megvalósításához körülbelül 20 hónapra van szükség.

ROMACT IDŐVONAL

hónap	hónapok 1-5	hónapok 6-10	hónapok 11-15	hónapok 16-20
1. LÉPÉS Elköteleződés	1. Feladat: Megérteni annak szükséges égét, hogy cselekedni kell			
	2. Feladat: Koordinátor kijelölése			
	3. Feladat: Szerződés-kötés a facilitátorral			
	4. Feladat: Az érdekeltek körének feltérképezése			
	5. Feladat: Önkormányzati munkacsoport felállítása			
	6. Feladat: A KACS felállításának támogatása			
2. LÉPÉS A szükségletek és tervek egyeztetése	7. Feladat: Döntés arról, hogy hol kell beavatkozni			
	8. Feladat: Az önkormányzatok kapacitásának felmérése			
	9. Feladat: Közösségi igény felmérés végrehajtása			
	10. Feladat: A közösségi prioritáslista összeállítása			
3. LÉPÉS A tervek átfordítása akciókba és projektekké	11. Feladat: A Közös Helyi Akcióterv (KHA) elkészítése és elfogadása			
	12. Feladat: Rövid és középtávú akciók végrehajtása			
	13. Feladat: A KHA integrálása a Helyi Fejlesztési Programokba			
	14. Feladat: Konkrét akciók előkészítése			
4. LÉPÉS Finanszírozás, végrehajtás és monitorozás	15. Feladat: Az akciók finanszírozása			
	16. Feladat: Akciók végrehajtása			
	17. Feladat: Monitoring és értékelés			
A ROMACT folyamat megismertetése a közvéleménnyel				
A helyi önkormányzatok és a KACS/roma közösségek kapacitás építése				

ELKÖTELEZŐDÉS

1. FELDAT **Annak megértése, hogy a marginalizációval meg kell küzdeni³**

A ROMACT folyamat végrehajtása elsősorban és leginkább a helyi önkormányzatoknak a probléma megoldás iránti elköteleződését igényli. Alapfeltétel az, hogy a polgármester és a Képviselő Testület többsége akarja, hogy foglalkozzanak a romák marginalizációjával és törekedjenek társadalmi befogadásukra.

A marginalizáció gyakran redukálódik roma kérdésre, vagy úgynevezett alkalmazkodási képtelenségre. Gyakori érvelés, hogy a „romák mások”, „nem akarnak úgy élni, mint mi”, „szeretnek a roma telepeken, saját közösségükben élni” és „nem akarnak dolgozni és nem akarják a gyerekeiket iskolába küldeni”. Az ilyen hozzáállás mindenféle változást megakadályoz, és a romákat alkalmazkodásra képtelen emberekként tünteti fel.

A marginalizáció figyelmen kívül hagyása a település valamennyi lakosára kockázatot jelent. Ez nem csupán a kisebb bűncselekményekben való részvételt vagy egyéb illegális tevékenység folytatását jelentheti, amely végül társadalmi nyugtalansághoz vezet, hanem egy megoldatlan helyzetet eredményezhet, különösen olyan helyeken, ahol ezek a problémák eszkalálódnak, amelyet gyorsan kihasználhatnak a szélsőséges jobboldali radikálisok.

Ezen túlmenően, a marginalizáció tartós fennmaradása a településen belül a társadalmi kohézió gyengüléséhez vezethet, növekedhet a helyi társadalmon belüli feszültség, aminek következtében a veszteséget a lakosok az önkormányzattal azonosíthatják. Ennek drámai következményeit láthatjuk különösen az iskolában, a gyerekek között kialakuló konfliktusokban. Amennyiben a gyerekek nem érzik jól magukat az iskolában és nem tisztelik egymást, idővel a probléma még súlyosabbá válik a településen belül.

3. Lásd még: A társadalmi befogadás kézikönyve az önkormányzatoknál (Handbook on Social Inclusion in the Municipality), A Társadalmi Befogadás Cseh Hivatala <http://bit.ly/2dPDyuu>.

Éppen ezért lenne szükséges, hogy az önkormányzatok kezeljék a marginalizációt hogy a kezelés folyamatába bevonódják az önkormányzat területén élő valamennyi ember, beleértve a romákat is.

De a szegénység és a kirekesztettség csökkentése egy településen belül nemcsak a kockázatok csökkentését, hanem a lehetőségek megteremtését is jelenti, mivel:

a társadalmi befogadás elősegíti a közszolgáltatások általános minőségének javulását

az ingatlanok, illetve a telkek értékének növekedéséhez vezethet

az egész település vonzóbbá válik az ott lakók számára.

Mindezek hatására a település befektetőket vonzhat, és ez új, magasabb jövedelemmel és képzettséggel rendelkező lakosok beköltözésével járhat együtt, ami javítja a településről és az önkormányzatról kialakult képet.

Amennyiben ez a folyamat tartóssá válik, számosan azok közül, akik ma társadalmi és gazdasági segítségre szorulnak és terhet jelentenek az önkormányzat számára, holnap képesek lesznek aktívan hozzájárulni a helyi gazdasági és társadalmi élet fejlődéshez.

A ROMACT folyamat önkormányzaton belüli végrehajtására vonatkozó döntést a polgármester írásos döntése alapján lehet formalizálni, vagy még jobb megoldás, hogy ő hozza meg ezt az írásbeli döntést a ROMACT folyamatban való részvételről.

2. FELDAT

Koordinátor kijelölése

Amint a polgármester elhatározta településén a ROMACT folyamatba való bekapcsolódást, szükségessé válik egy magas beosztású önkormányzati munkatárs koordinátorrá történő kinevezése, akinek feladata a ROMACT folyamat menedzselése és monitorozása lesz.

A **koordinátor** közvetlen a polgármester alárendeltségébe tartozik.

A KOORDINÁTOR FELADATAI KÖZÉ TARTOZIK:

a **roma integrációs önkormányzati munkacsoport felállítás**a

összehívja és elnököli a **roma integrációs önkormányzati munkacsoport** üléseit;

felméri és koordinálja az **önkormányzat kapacitásait**;

koordinálja a **roma integrációra vonatkozó közös akcióterv előkészítését** ;

a **közös akciótervnek a helyi fejlesztési tervbe** történő integrációjának koordinálása;

a **közös akciótervhez** tartozó tevékenységek végrehajtásának koordinálása, melyeket a **helyi fejlesztési terv** tartalmaz;

a ROMACT folyamat végrehajtása, **monitoringjának és értékelésének** koordinálása;

tájékoztatás nyújtása a polgármester, az önkormányzat és a közvélemény részére a ROMACT folyamat egyes lépéseinek végrehajtásáról.

3. FELDAT

Szerződés kötés a facilitátorral

Az önkormányzatnak szerződést kell kötnie egy **facilitátorral**⁴. Fontos, hogy a **facilitátor** ne az önkormányzat dolgozói közül kerüljön ki. Az önkormányzat a ROMACT folyamat időszakára szerződést köt a facilitátorral.

A **facilitátor** feladata sokrétű:

- a helyi önkormányzat és az adminisztráció kapacitásának építése, a romák társadalmi befogadását segítő intézkedések tervezése, finanszírozása a végrehajtása érdekében;
- segítségnyújtás az önkormányzati dolgozók számára az igények és szükségletek felmérésében, a források beazonosításában és a megoldások megtervezésében;
- a **Közösségi Akció Csoport (KACS) létrehozása** a romák részvétele érdekében a helyi ROMACT folyamatban, kapacitásuk fejlesztésére és annak érdekében, hogy mielőbb aktív állampolgárokká váljanak.
- segítségnyújtás a romák számára saját szükségleteik megfogalmazására és kifejezésre juttatása érdekében;
- támogatás nyújtása a helyi hatóságok és a **KACS** közötti párbeszédben, illetve az együttműködési folyamatban;
- biztosítja, hogy a ROMACT folyamat végrehajtása megfelelő módon történjék.

A **facilitátor** függetlenül irányítja a teljes ROMACT folyamatot nem képviseli sem az önkormányzatot, sem a romákat.

4. Azokon településeken, ahol az Európa Tanács ROMACT Programja kerül végrehajtásra, a facilitátort az Európa Tanács választja ki.

A FACILITÁTOR FELADATAI KÖZÉ TARTOZNAK AZ ALÁBBIAK:

beazonosítani a **kapacitás szükségleteket** és koordinálni a képzési és mentori feladatokat az önkormányzati **adminisztráció**, más helyi intézmények, valamint a **romák** felé;

az önkormányzati **adminisztráció** és más helyi intézmények '**coachingja**';

a **romák 'coachingja**';

részvétel az **önkormányzati munkacsoport a roma felzárkóztatásért** munkájában és a megbeszélések emlékeztetőinek elkészítése;

az **érdekeltek körének feltérképezése**;

segítségnyújtás a **közösségi akciócsoport (KACS)** létrehozásában;

a **KACS** megbeszélések összehívása, moderálása, emlékeztetők készítése;

segítségnyújtás a KACS számára a **közösségi szükségletek és igények felmérésének** elkészítésében;

segítségnyújtás a KACS részére a **közösségi prioritáslista összeállításában**;

segítségnyújtás a roma közösség számára a **közös akcióterv** meghatározott akcióinak végrehajtásában;

az adminisztráció és a KACS közötti találkozók moderálása, melyek célja a **közös akciótervnek** konkrét akciókra történő átültetése;

tájékoztatás nyújtása az **önkormányzat** számára a finanszírozási lehetőségekről;

tájékoztatás a KACS számára a folyamat előrehaladtáról a **közös akció terv** és a **helyi fejlesztése terv végrehajtása** során;

segítségnyújtás a KACS számára **közös akció terv** és a **helyi fejlesztési terv monitoringja** és értékelési folyamatának során.

A facilitátornak olyan támogatást kell kapnia az önkormányzattól, mely lehetővé teszi, hogy szerepét, feladatát részrehajlás nélkül töltsse be.

A **facilitátornak** képesnek kell lennie:

- megtalálnia az érintetteket, kommunikálni és érdekegyeztetést lebonyolítani az érdekelttekkel legyenek azok akár hatóságok, akár egyének;
- szót érteni minden érdekléssel
- 'coachingot' biztosítani ott, ahol erre szükség van.

A facilitátornak kulcsfontosságú szerepe van abban, hogy biztosítsa a ROMACT folyamat következetes lebonyolítását. Gondoskodnia kell arról, hogy valamennyi érdekelt megkapja a folyamat egyes lépéseihez kapcsolódó tájékoztatást, hogy a megbeszélések következtetései írásba legyenek foglalva és a logisztikai feladatok, mint például a megbeszélések megtervezése és összehívása megfelelő módon legyenek megszervezve.

4. FELDAT

Az érdekelték körének feltérképezése

A helyi intézmények és az érdekelték köre közötti együttműködés az önkormányzaton belül igen gyakran gyenge. Az egy önkormányzaton belül működő különböző intézmények és érdekelték körének feltérképezése, a technikai, szervezeti és emberi erőforrás kapacitásai felmérése az első lépés a kooperáció és a szinergia kialakításnak irányába.

Az **érdekelték körének feltérképezését** a **facilitátor** végzi el, és ezt a kört **folyamatosan frissíti**. Gyakorlatilag az **érdekelték körének térképe** (vagy partner térkép) egy olyan táblázat, amely minden szervezet nevét, feladatkörét és az ott dolgozók elérhetőségét tartalmazza (legalább neveket, telefonszámokat és email-címeket).

Ezt a **ROMACT érdekelték körének sablon** segítségével lehet összeállítani (lásd T. Melléklet).

5. FELDAT

Önkormányzati munkacsoport felállítása a romák társadalmi befogadásának érdekében

Az **érdekelték körének térképe** alapján a **koordinátor** – a **facilitátor** segítségével – létrehozza az **önkormányzati munkacsoportot a roma felzárkóztatásért**, melyet a polgármester és az önkormányzat hagy jóvá.

A MUNKACSOPTHOZ TARTOZNAK :

az érintett önkormányzati szakterületek és helyi intézmények, például iskolák, egészségügyi, kulturális és egyházi intézmények, stb. képviselői;

a **koordinátor**;

a roma közösség képviselői, általában a **KACS**, és a releváns civil szervezetek;

a **facilitátor**.

Sok esetben a kis önkormányzatoknál hiányoznak a ROMACT folyamat végrehajtásához szükséges technikai és pénzügyi lehetőségek. Ezek az önkormányzatok megpróbálhatnak a szomszédos önkormányzatokkal együttműködni egy közös roma felzárkóztatásért alakított munkacsoport keretében és kihasználni az ily módon létrejövő szinergiákat.

A folyamat kezdetén valamennyi munkacsoport tagnak minden egyes megbeszélésen részt kell vennie annak érdekében, hogy a folyamatot mindenki egyformán értse, és egyetértsenek a munkamódszerrel kapcsolatban is.

Az **munkacsoportnak** legalább havonta egyszer 3-4 óra tartamban szükséges üléseznie. A **koordinátor** vezeti az **munkacsoport** üléseit, a **facilitátor** pedig az **munkacsoport** titkára.

Az **munkacsoport** minden egyes ülését követően a **facilitátor** emlékeztetőt állít össze, melyben összegzi az ülés konklúzióit és az emlékeztetőt valamennyi munkacsoport-tagnak eljuttatja.

A munka szempontjából alapvető fontosságú, hogy az munkacsoport tagjai között jó minőségű legyen a kommunikáció, különös tekintettel a részvételen alapuló sikeres tervezésére és a döntéshozatalra.

Javasolt a kommunikációs technikákkal kapcsolatos tréning megtartása, mely különös hangsúlyt fektet a helyi érdekeltek közötti együttműködés létrehozására és elősegítésére (helyi önkormányzat, civil szervezetek, egyéb helyi intézmények, közszolgáltató vállalatok és bárki más, aki a társadalmi befogadásért vagy hátrányos helyzetű csoportokkal dolgozik).

6. FELDAT

A közösségi akciócsoport (KACS) felállításának támogatása

A **ROMACT folyamat a romák részvétele nélkül nem lehet sikeres**. A roma részvétel elősegítésének egyik módja, a **közösségi akciócsoport (KACS)** létrehozásának támogatása, melyet a **facilitátor** is segít.

A szükségletek, elvárások, és javaslatok a roma közösség részéről a facilitátor segítségével jutnak kifejezése és ez így a ROMACT folyamat legfontosabb részévé válik.

A jól működő **KACS** egy nagyon fontos elem, amely nagyban megkönnyítheti az önkormányzat működését a folyamatban.

A KACS-nak az önkormányzat partnerének kell lennie a ROMACT folyamat során.

A KACS LEGYEN:

Helyi: A **KACS** tagoknak a helyi roma közösségből kell kikerülniük;

Sokszínű: A **KACS** különböző korú nőkből és férfiakból álljon, releváns mintát képviselve az egész közösségre vonatkozóan;

Csoport-orientált: valamennyi **KACS** tag egyenrangú és közösen döntsenek arról, hogy ki képviselje őket a hatóságokkal folytatott tárgyalásokon. A **KACS**-on belül nem lehet hierarchia;

Demokratikus: A döntéseket demokratikus módon hozzák, amennyiben lehet konszenzusos alapon, miután valamennyi véleményt a **KACS**-on belül kifejezésre jutott;

Nyitott: A **KACS**-ba bárki beléphet, s azt bármikor elhagyhatja. Ugyanakkor kell lenni egy minimális létszámnak, akik elkötelezettek a folyamat véghez vitelében a **KACS**-on belül;

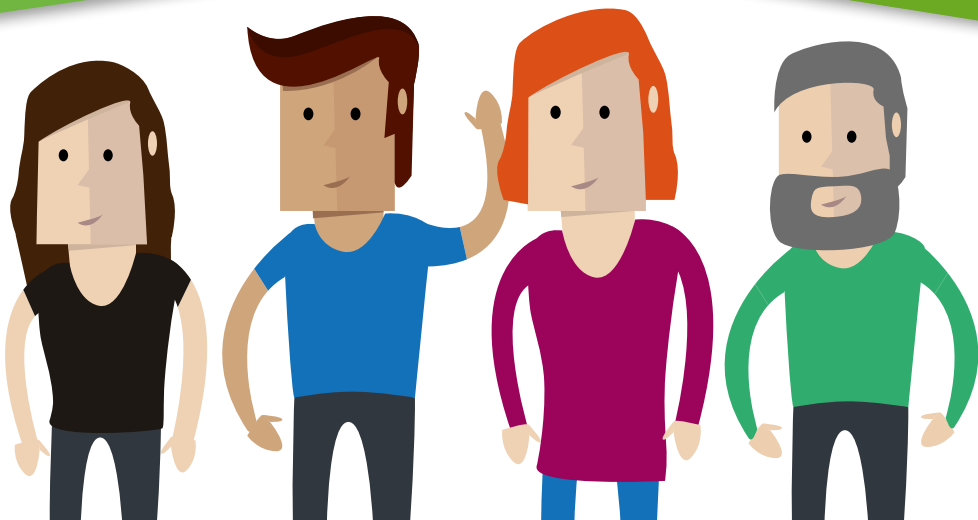
A közösségi folyamatra fókuszál: A **KACS** elsődleges célja, hogy javítsa a teljes közösség életkörülményeit.

Transzparens: A **KACS** döntéseit, lépéseit és eredményeit a közösség többi tagja felé kommunikálni kell;

Konstruktív: A **KACS**-nak törekednie kell konstruktív javaslatok megfogalmazására a változás érdekében úgy, hogy számításba veszik a feladatokat, a kompetenciákat és a forrásokat, melyek mindezek végrehajtásához szükségesek.

Az emberi jogi elveken alapuljon: A **KACS** valamennyi tevékenységét az egyenlő jogok elve alapján kell végrehajtani;

Elismert: A **KACS**-nak a helyi önkormányzat elismert partnerévé kell válnia.

Az eredményesség érdekében a **KACS**:

- rendelkezzen legalább 5 és 20 fő közötti számú állandó taggal;
- tartson megbeszélést havonta legalább kétszer, különösen az **1. és 2. LÉPÉS** időszakában;
- a tagok számára megfelelő időben tartsa meg a megbeszéléseket. Fontos tisztázni a megbeszélések legkedvezőbb időpontját (a hét melyik napján, hány órákor). A megbeszélések 3-4 óránál ne tartanak tovább.

Olyan emberek bevonása, akik nincsenek hozzászokva ahhoz, hogy véleményüket kikérik, illetve a közös döntésekbe bevonják őket, nem mindig könnyű a folyamat. Kitartásra van szükség ahhoz, hogy a KACS teljesen működőképpessé váljon és az is maradjon.

Az önkormányzat a **KACS** munkáját megkönnyítheti azzal, hogy helyszínt és frissítőket biztosít a megbeszélések időszakára.

A **facilitátor**:

- összehívja a **KACS** megbeszéléseket;
- moderálja a **KACS** megbeszéléseket, de nem elnököl: feladata a segítségnyújtás a KACS tagoknak abban, hogy igényeiket és a közösség követeléseit kifejezzék
- a megbeszélés során jegyzetel, ezt követően emlékeztetőt állít össze, melyben összefoglalja a legfontosabb vitapontokat és konklúziókat, valamint csatolja a résztvevői listát is. Ezt az emlékeztető valamennyi **KACS** tag, valamint a koordinátor számára eljuttatja.

A hátrányos helyzetű emberek gyakran nem képesek ilyen folyamatban részt venni. 'Coaching' révén a facilitátor segít abban, hogy ez a kapacitás kiépüljön. Ezt követően tekintsük át, hogy a tréning és a coaching hogyan biztosítható.

A ROMACT FOLYAMAT ISMERTETÉSE A NYILVÁNOSSÁGGAL

A ROMACT folyamat végrehajtása során nagyon fontos, hogy az előrehaladás mindenki számára látható módon történjen, a helyi közösség (a település lakossága), beleértve a romákat, rendszeres tájékoztatást kapjanak. A roma felzárkóztatást célzó akciók gyakran generálnak különböző híreszteléseket, melyek hihetetlen sebességgel terjednek. Amennyiben ezekkel nem foglalkozunk már az elején, ezek a híresztelések a jövőbeli akciókat bonyolultabbá tehetik. Minden lépést megelőzően, mint például egy közösségi központ tervezése, vagy egy lakhatási projekt elindítása előtt például fontos elmagyarázni az állampolgároknak, hogy mindez mivel fog járni és milyen előnyöket fog jelenteni számukra. Ezzel meg lehet előzni a későbbi tiltakozásokat, melyek esetleg petíciókban vagy éppen demonstrációkban nyilvánulhatnak meg az elégedetlenség és általában a nem megfelelően tájékoztatott állampolgárok részéről.

Fontos elmagyarázni a helyi közösség tagjainak miért és hogyan kell a marginalizációval foglalkozni, és hogy a romák felzárkóztatása a település minden lakója számára közép- és hosszú távú előnyökkel fog járni.

A ROMACT folyamat kommunikálása és magyarázata a szélesebb értelemben vett közvélemény számára kulcsfontosságú.

HOGYAN LEHET A ROMACT FOLYAMATOT KOMMUNIKÁLNI?

Az önkormányzatnak tájékoztatást kell adni az önkormányzat hirdetőtábláján és weboldalán a folyamatról, a megbeszélésekről, a tevékenységekről és a projektekről. Az önkormányzat szóróanyagai, vagy újságjai, melyet általában ingyen juttatnak el a lakosok postaládájába, ugyancsak hasznos csatornái lehetnek az állampolgárok tájékoztatásának. Az olyan fontos dokumentumokat, mint például a közös akcióterv, a weboldalon kell hozzáférhetővé tenni.

Azon a környékeken, ahol az emberek nem kapnak önkormányzati újságot, nem olvasnak hirdetőtáblákat és nincs internet hozzáférésük, vagy jelentősebb akciókat megelőzően, mint például egy közösségi központ felépítése, az önkormányzatnak lakossági találkozókat kell rendezniük:

- ahol tájékoztatják az embereket a tervezett akcióról;
- bemutatják, hogy hasonló szolgáltatás vagy központ hogyan működik más önkormányzatoknál; vagy
- kérdéseket válaszolnak meg stb

Az önkormányzatnak az újságírókat és a tömegmédiát is tájékoztatniuk kell.

Az információnyújtás és a kommunikáció nem lehet egyoldalú. Az állampolgároknak a ROMACT folyamattal kapcsolatos visszajelzéseit az önkormányzati weboldalon végzett felmérések segítségével lehet begyűjteni, vagy a városházán elhelyezett dobozba dobhatják be véleményüket tartalmazó céduláikat és ezeket az itt megjelenő véleményeket és megoldási javaslatokat mindenki számára nyilvános megbeszéléseken lehet megvitatni.

Az állampolgároknak sosem lehet az a benyomásuk, hogy bármilyen döntés a hátuk mögött, nélkülük születik meg.

Egy elkerülendő hiba a negatív üzenetek közvetítése. Fontos a folyamat során rámutatni a pozitív fejleményekre és arra az előrehaladásra, amely a folyamat eredményeképpen született.

NÉHÁNY ÖTLET

Kommunikáljunk világosan és átfogóan. Ne használjunk olyan szavakat, melyeket az emberek nem értenek. Az elidegenedésükhöz vezethet és lekezelően hathat.

Ne használjunk „projekt” zsargont – általában az emberek nem értik azt a nyelvet, melyet az adminisztratív feljegyzésekben vagy a pályázati kérelmekben használnak. Minden kérdésről egyszerűen és világosan kell szólni.

Használjunk konkrét példákat és hivatkozzunk arra a valóságra, amiben az emberek élnek.

Tegyük világossá, hogy az új tevékenységek és szolgáltatások minden állampolgár számára nyitva fognak állni, vagy legalábbis mindenkinek a hasznára válnak. Az embereknek nem szabad azt gondolniuk, hogy csupán néhány lakos élvezi mindennek az előnyét.

A ROMACT folyamat kezdetétől folytatott kommunikáció és a magyarázatok segítenek abban, hogy a partnerség és az együttműködés szellemisége beinduljon az önkormányzati adminisztráció és a roma közösség, a helyhatóság és a civil szervezetek, a település vezetése és a teljes népesség között. Az önkormányzati akciók széles nyilvánosság elé tárása, azok láthatóvá tétele megváltoztathatja a negatív hozzáállást mindazokhoz az intézkedésekhez kapcsolódóan, melyeknek célcsoportja a roma közösség.

A SZÜKSÉGLETEK ÉS A TERVEK EGYEZTETÉSE

7. FELDAT A beavatkozás helyszínének megválasztásával kapcsolatos döntés

A marginalizáció legtöbbször a településen belül bizonyos lakóterületeket érint. Ezeken a területeken általában a többiekétől eltérőek az életkörülmények, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetősége és szintje, az infrastruktúra, a munkalehetőségek stb.

Mielőtt a ROMACT folyamat elindulna, az önkormányzatnak el kell döntenie – objektív információ alapján – hogy mely lakóterület(ek)en élők jelentik számára a célcsoportot.

Az **önkormányzati munkacsoport** első feladta a következőkből áll:

- a demográfiai információk összevetése (teljes népesség, a szegénység kockázatának kitett népesség, és (becsült) roma népesség);
- a legszegényebb területek beazonosítása (földrajzi név, utca vagy határoló utcák neve stb.);
- a beavatkozásra kijelölt területek fizikai határainak tisztázása. A folyamat szempontjából különlegesen fontos a roma településrészek határainak beazonosítása tekintettel a roma és nem roma lakosság közötti esetleges konfliktusokra; azon szolgáltatások, melyek a roma közösség által lakott területeken kívül állnak rendelkezésre, potenciális konfliktusok a különböző, romák által lakott környékek között stb.

Ezt a **ROMACT alapfelmérésre szolgáló sablonjának** segítségével lehet megtenni (lásd T1 melléklet).

Az önkormányzat ezt követően döntheti el, hogy melyek azok a meghatározott területek, ahol a ROMACT folyamatot végre kívánják hajtani.

8. FELDAT

Az önkormányzati kapacitások felmérése

A **facilitátornak** az **önkormányzati munkacsoporttól** kapott információk alapján fel kell mérnie az önkormányzat technikai, pénzügyi és **humán kapacitásait**.

Az **önkormányzati kapacitás-felmérés** beazonosítja az önkormányzat adminisztrációs kapacitásait, beleértve a tanácsadókét és az egyéb kapcsolódó helyi intézményekét.

Ennek elkészítéséhez segítséget jelent a **ROMACT önkormányzati kapacitás-felmérési sablon** (lásd T2 melléklet)

9. FELDAT

Közösségi szükséglet értékelés végrehajtása

A **KACS** – a **facilitátor** segítségével dolgozza ki – a **közösségi szükségletek értékelését**. A szükségletek beazonosítása és azok kielégítésének útjában álló akadályok feltérképezése, alapot jelent a roma közösség részéről érkező igények és javaslatok kialakításához, melyet az önkormányzatnak terjesztenek elő.

A szükségletek beazonosítása azonban önmagában nem elegendő. Szükség van azoknak az akadályoknak a felmérésére is, melyek megakadályozzák a közösséget azon forrásokhoz való hozzáférésben, amelyek igényeik kielégítésére lennének alkalmasak. Például nehézkes a hozzáférés az egészségügyi ellátó szolgálathoz, aminek többszörös akadályai lehetnek: a meglévő egészségügyi ellátó központok tömegközlekedéssel nehezen közelíthetők meg.

A **közösségi szükséglet-felmérés tartalmazza** a roma közösség jellemzőit, szükségleteit, kihívásait, forrásait és igényeit/javaslatait.

A **KACS** tagoknak be kell azonosítaniuk a szükségleteiket, ki kell fejezni igényeiket és elvárásaikat az egész közösség nevében.

A facilitátor segíti a KACS tagokat az értékelési folyamat teljes időszakában anélkül, hogy magát a folyamatot kézbe venné.

A ROMACT közösségi szükségletfelmérő sablon segít ennek a munkának az elvégzésében (lásd T4 melléklet).

10. FELDAT A közösségi prioritáslista vázlatának elkészítése

Amint az igények és a lehetőségek beazonosításra kerültek a **közösségi szükségletfelmérés során** – a **KACS** a **facilitátor** segítségével – összeállítja a **közösségi prioritás listát**, ami a célcsoport közösségi igényeit és javaslatait tartalmazó, konkrét akciókat megfogalmazó tevékenységek listája.

Amennyiben szükséges a facilitátor képzést nyújt a KACS részére arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet a beazonosított igényeket és lehetőségeket prioritás listává átalakítani.

A **közösségi szükséglet-felmérés** lefordítása **közösségi prioritás listává** három szakaszban történik:

1. szakasz: a **KACS** számításba veszi a **közösségi szükségletfelmérés tartalmát** és a szükségleteket fontossági sorrendbe állítja: mik azok a szükségletek, melyek a legfontosabbak a közösség számára, beazonosítja a potenciális lépéseket, amelyek az elsőbbséget élvező szükségleteket célozzák, és aztán kiválasztják és ugyancsak fontossági sorrendbe állítják az ehhez kapcsolódó akciókat.

2. szakasz: a **KACS** áttekinti a rendelkezésre álló választási lehetőségeket: mely megközelítések és akciók alkalmasak leginkább a problémával való foglalkozás céljára. Gyakran különböző opciók állnak rendelkezésre azonos igények kielégítése céljából és néhány akciót össze is lehet vonni a különböző szükségletek kielégítése és akadályok leküzdése céljából.

- **3. szakasz:** a **KACS** elkészíti a közösségi prioritás listát, ami részletezi az elvégzendő feladatokat, hogy azokat ki, mikor, és hogyan végezze el.

Lényeges azon akciók kiválasztása, melyek hatékonyan foglalkoznak a rossz eredmények okainak feltárásával.

További részletek arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet a szükségleteket fontossági sorrendbe állítani a Kézikönyv a romák életkörülményeinek javításáért helyi szinten című könyvben találhatók⁵.

5. Világbank és Európai Bizottság, 2015 <http://bit.ly/2dPDjiZ>

A KÖZÖSSÉGI PRIORITÁSI LISTA KONKRÉT INTÉZKEDÉSEKKÉ ÉS PROJEKTEKKÉ TÖRTÉNŐ ÁTALAKÍTÁSA

11. FELDAT

Közös akcióterv kialakítása és elfogadása a roma befogadás érdekében

Az önkormányzati munkacsoport a roma felzárkóztatásért fogalmazza meg a közösségi prioritási lista és az önkormányzati kapacitás értékelése alapján a közös akciótervet a roma felzárkóztatás érdekében.

Ha az önkormányzat már rendelkezik egy, a romák helyzetének javítására vonatkozó akciótervvel (a Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia végrehajtása céljából), a roma felzárkóztatásért önkormányzati munkacsoport feladata annak megvizsgálása, hogy hogyan lehet a közösségi prioritás listából és az önkormányzati kapacitásértékelésből származó elemeket integrálni a stratégiába. Ugyanakkor elkerülendő az új, párhuzamos és felesleges stratégiák és tervek elkészítése, fontosabb ennél a már esetleg létező tervek javítására és végrehajtására történő összpontosítás.

Az előbb említett **közös akcióterv** általában háromféle különböző konkrét akciót tartalmaz:

Rövid távú akciók, amelyet maga a roma közösség valósíthat meg (például utak tisztítása, egy bizonyos terület megtisztítása, játszótér létrehozása, stb.), vagy az önkormányzat a meglévő forrásaiból (például, buszmegálló felállítása a romák által lakott környék közelében);

- Rövid és középtávú akciók, melyeket az önkormányzat rendes költségvetéséből tud finanszírozni (például a legszegényebb családok ne fizessenek óvodai hozzájárulást);
- Hosszabb távú tevékenységek, amelyeket az önkormányzat **helyi fejlesztési tervébe** foglalnak, és amelyek nemzeti vagy EU-s finanszírozást igényelnek.

Amint a **közös akciótervet** az **önkormányzati munkacsoporttal** egyeztették, azt jóváhagyás céljából a **polgármester** és az **önkormányzat** részére kell eljuttatni.

12. FELDAT Rövid és középtávú akciók végrehajtása

Az olyan akciókat, melyek nem igényelnek finanszírozást, vagy a meglévő forrásokból hajthatók végre, maguk a romák, vagy önkormányzat, vagy helyi intézmények, esetleg közösen is megvalósíthatják.

Ezen akciók végrehajtása láthatóvá teszi a ROMACT folyamatot és az első, kézzel fogható eredményeket. Azt mutatja, hogy pozitív változás következhet be, ezzel segíti motiválni a roma közösséget arra, hogy folytassák a programban való részvételüket, tagjaik pedig váljanak aktív állampolgárokká.

A facilitátor segíti a roma közösséget abban, hogy magáénak érezze az akciókat, illetve azok végrehajtását.

13. FELDAT Roma kérdések beépítése a helyi fejlesztési tervbe/stratégiába

Amint az önkormányzat a **közös akciótervet**, vagy a **kiterjesztett akciótervet** a **romák helyzetének javítására** (lásd 11. „FELADAT”) elfogadta, annak tartalmát tovább kell integrálni a település **helyi fejlesztési stratégiájába/helyi fejlesztési terveibe**.

Valamennyi lakos igényeivel beleértve a romákét is, egy átfogó **helyi fejlesztési stratégia** keretein belül kell foglalkozni, nem pedig szegregált egymással nem összefüggő rész-stratégiák alapján.

A **roma akciócsoporthoz** fel kell tárnia, hogy hol lehet a **közös akciótervben** foglaltakat a legjobban integrálni a **helyi fejlesztési stratégiába/helyi fejlesztési tervbe**.

Fontos, hogy ne szülessen párhuzamos fejlesztési stratégia a roma közösség számára.

14. FELDAT Konkrét akciók előkészítése

Az önkormányzat feladata, hogy a **közös akcióterv** tartalmát, beleértve a **helyi fejlesztési stratégiát/helyi fejlesztési terv** elemeit konkrét **akciókba integrálja**.

Az akció előkészítése nem egy egyszerű technikai feladat, különösen akkor nem, ha az kihat az emberek életére.

Nem lehet hatékony az infrastruktúra és szolgáltatások minőségének és terjedelmének javítása azon akadályok eltávolítása nélkül, melyek megakadályozzák a hátrányos helyzetű romákat abban, hogy azokhoz hozzáférjenek.

Az önkormányzatnak a következő kérdésekkel kell foglalkoznia:

- **megfizethetőség:** amennyiben az új szolgáltatás túlságosan drága, vagy ha ingyenes, de a közlekedés költsége, mellyel ez a szolgáltatás megközelíthető, túlságosan magas, az emberek nem fogják használni;
- **lehetőség:** amennyiben az új szolgáltatás használata túl sok időt venne el a munkától vagy a családtól, az emberek nem fogják használni;
- **biztonság, méltóság és reputáció:** amennyiben az új szolgáltatás használata megbélyegzi az embereket, nem fogják azt igénybe venni.

Amikor az önkormányzati adminisztráció valamilyen akciót készít elő, konzultálnia kell a **KACS**-sal, annak biztosítása érdekében, hogy ez az akció valóban a folyamat korábbi szakaszában beazonosított igényeket elégítse ki.

Amint az **önkormányzati adminisztráció** és a **KACS** között az akcióval kapcsolatban konszenzus születik, a végrehajtás feltételei véglegesíthetőek.

A facilitátornak moderálnia kell az önkormányzati adminisztráció és a KACS közötti megbeszéléseket.

KAPACITÁS-FEJLESZTÉS A HELYI ÖNKORMÁNYZATBAN ÉS A ROMA KÖZÖSSÉGBEN A ROMACT FOLYAMAT SORÁN

A ROMACT folyamat során meg lehet **tanulni** azt, hogy hogyan alakítható az önkormányzat olyan helyé, ahova valamennyi lakos, beleértve a romákat is, odatartozónak érzi magát.

A **kapacitási szükségletek** beazonosítása és a szükséges **képzések** és **mentorálás** koordinálása a **facilitátor** feladata.

AZ ÖNKORMÁNYZATI ADMINISZTRÁCIÓ ÉS MÁS HELYI INTÉZMÉNYEK 'COACHINGJA'

Az önkormányzati adminisztráció dolgozóinak, beleértve az önkormányzat részére szerződéses alapon dolgozó tanácsadókat és más helyi intézményeknek is gyakran van szükségük coachingra széles körű társadalmi felzárkóztatáshoz kapcsolódó témákban: hogyan lehet a társadalmi felzárkóztatási intézkedéseket úgy megtervezni, hogy azok hatékonyan és fenntartható módon adjanak választ az emberek szükségleteire, hogyan lehet akciókat és projekteket tervezni, hogyan lehet nemzeti és EU-forrásokat igényelni és azokat kezelni, stb.

Az önkormányzati adminisztráció munkatársainak és egyéb helyi intézmények munkatársainak sokszor meg kell tanulniuk, hogyan tudnak jobban kommunikálni és együttműködni egymással, a hátrányos helyzetű romákkal, a nem romákkal, egyszerűen hogyan tudják munkamódszereiket és beállítottságukat a marginalizációval kapcsolatos problémák irányába megváltoztatni.

Az önkormányzati adminisztráció és egyéb helyi intézmények munkatársainak coachingja a facilitátor feladata. Amikor további szakmai tapasztalatra van szükség, nagy szaktudású szakemberek felvételére lehet szükség.

A ROMA KÖZÖSSÉG 'COACHINGJA'

Aktív és tájékozott állampolgárrá válni, valamint teljes körűen részt venni a ROMACT folyamatban, azt igényli, hogy a roma közösség tagjai képzésben és coachingban⁶ részesüljenek. Nekik különösen szükségük van erre a **közösségi szükséglet felmérés** és a **közösségi prioritás lista** megfogalmazása, majd az azzal kapcsolatos tárgyalások során. Meg kell ismerkedniük a projekt terv szakmai szempontjaival, a tervezéssel és a végrehajtással egyaránt.

A roma közösség tagjainak nyújtott coaching, különös tekintettel azokra, akik a KACS tagjai is, a facilitátor feladata.

A kapacitásépítést célzó intézkedéseket a ROMACT folyamat kezdetétől meg kell tenni.

6. Ebből a célból használható a ROMED2 Program tananyaga: www.coe-romed.org

A FOLYAMAT FINANSZÍROZÁSA, VÉGREHAJTÁSA ÉS MONITOROZÁSA

15. FELDAT Az akciók finanszírozása

A **roma felzárkóztatásért munkacsoporttal** egyeztetett közös akciótervben foglalt akciók közül sokat **helyi források** segítségével fognak megvalósítani.

De van néhány (hosszabb távú) akció és projekt, különös tekintettel azokra melyeket a **helyi fejlesztési terv** tartalmaz, nemzeti és EU finanszírozást igényelnek.

Sajnos az önkormányzatok sok esetben nem rendelkeznek tudással és kapacitással ahhoz, hogy az EU-forrásokhoz hozzáférjenek és azokat megfelelő módon használják. Az EU finanszírozásokhoz való hozzáférés és azok felhasználása többoldalú kihívást jelenthet, mivel az önkormányzatnak:

- ismernie kell a Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégiát;
- tájékozódnia kell a nemzeti hatóságok által nyilvánosságra hozott pályázati felhívásokkal kapcsolatban;
- ezeket a felhívásokat össze kell tudniuk egyeztetni a helyi fejlesztési tervben foglalt akciókkal;
- tudniuk kell, hogyan kell finanszírozásra pályázni;
- teljesíteniük kell a finanszírozáshoz kapcsolódó adminisztratív követelményeket;
- végre kell tudni hajtani azokat az akciókat, melyek esetleg finanszírozásra kerülnek.

A **facilitátor** segíti az önkormányzatot a finanszírozási lehetőséggel kapcsolatos információ beszerzésében és mindazon szakértők beazonosításában, akik technikai segítséget képesek nyújtani a finanszírozási pályázatokban és a projektek menedzselésének terén.

A facilitátornak a KACS-ot tájékoztatnia kell a tervezett pályázatokról és azok tartalmáról.

16. FELDAT Akciók végrehajtása

Azon akciók végrehajtása, melyhez a **KACS** hozzájárulását adta, jelentős pillanat a ROMACT folyamatban.

Fontos, hogy az önkormányzat:

- továbbra is – a **facilitátor** segítségével – tájékoztatást adjon a **KACS**-nak az akciók végrehajtásáról;

- bevonja a teljes roma közösséget az akciók végrehajtásába. A roma közösség bevonása jelentheti azt, hogy önkéntes hozzájárulásukat kérik az akció végrehajtásához, s hogy tájékoztatják őket arról, hogy hogyan élvezhetik az újonnan nyújtandó szolgáltatások előnyeit, stb.

17. FELDAT A KACS-csal együtt monitorozni és értékelni a tervezett akciók végrehajtását

Amint egy akció finanszírozásra került és elindult, fontossá válik az akció megvalósításának nyomon követése és értékelése. Ez segíti az önkormányzati adminisztrációt és a KACS-ot a végrehajtással kapcsolatos problémák észlelésében, aminek alapján a szükséges korrekciós lépéseket az akcióterv adott pontjának megváltoztatásával megtehetik.

Minden egyes akció esetében az érintett önkormányzati terület vagy intézmény és a KACS közösen dönti el, mi kerüljön monitorozásra és az hogyan történjen, ki az információ összegyűjtésének a felelőse és ki kapjon tájékoztatást.

A KACS-nak valamennyi tevékenységbe történő bevonása lehetővé teszi az új szolgáltatások későbbi kedvezményezettjei számára, hogy megértsék, az akció hogyan visz el egy jobb helyzet felé és milyen közbülső javulásokat sikerült már addig is elérni. A KACS bevonása magasabb fokú elszámoltathatósághoz vezet és az emberek inkább magukénak érzik a tevékenységeket.

További részletek a részvételen alapuló monitoringgal és értékeléssel kapcsolatban a „Kézikönyv a romák életfeltételeinek javítására helyi szinten” című könyvben⁷.

7. Szerkesztette a Világbank és az Európai Bizottság, 2015 <http://bit.ly/2dPDjiZ>

MELLÉKLETEK

Az alábbi mellékletek legfrissebb változatai :

- **T1** - ROMACT ALAPFELMÉRÉS MINTA
- **T2** - ROMACT ÖNKORMÁNYZATI KAPACITÁS FELMÉRÉS MINTA
- **T3** - ROMACT MINTA AZ ÉRINTETTEK FELTÉRKÉPEZÉSÉHEZ
- **T4** - ROMACT MINTA A KÖZÖSSÉGI HELYZETÉRTÉKELÉSHEZ
- **T5** - ROMACT KÖZÖS CSELEKVÉSI TERV MINTA

letölthetők a «Resources» (források) címszó alatt a honlapon :

<http://coe-romact.org/resources>

Közvetlenül is elérhető az oldal az alábbi QR-kód beolvasásával okostelefonról.

Honlapunk mobilbarát.

A QR-kód felismeréséhez QR-olvasó alkalmazás telepítése szükséges.

A QR-olvasó mobil alkalmazás letölthető az okostelefonra a megfelelő mobil alkalmazásokat szolgáltató felületekről.

This image shows a full page of a document template. It consists of approximately 20 evenly spaced horizontal dotted lines across the entire width of the page, providing a guide for handwriting or typing. The background is plain white.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

ROMACT

HU

www.coe-romact.org

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe